

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

26.4.2006 tarihli 5491 sayılı Çevre Yasasının 9/ h maddesi, arkeolojik ve doğal SİT alanları ile hassas alan niteliğindeki kapalı koy ve körfezlerde balık çiftliği kurulamayacağını buyurmaktadır. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın yasa gereği 24 Ocak 2007 tarih ve 26413 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, (Denizlerde Balık Çiftliklerinin Kurulamayacağı Hassas Alan Niteliğindeki Kapalı Koy ve Körfez Alanlarının Belirlenmesine İlişkin) tebliğinde, söz konusu tesislerin kıyıdan en az 1100 metre uzaklıkta ve en az 30 metre derinlikteki yerlerde kurulabileceği ve bu koşullara uygun olmayan, yasaya ve tebliğe aykırı olarak konuşlanmış olan balık çiftliklerinin ise Bakanlık olarak 13.5.2007 tarihine kadar kapatılacağı belirtilmektedir.

Bulundukları yerlerden ayrılmak istemeyen balık çiftliği sahipleri, tebliğin iptali ve yürütmenin durdurulması istemi ile Danıştay 6. Dairesinde dava açmışlardır. Mahkeme, sorunun tebliğe değil, yönetmelikle çözülmesi gerektiği düşüncesi ile, 15.5.2007 tarihinde Bakanlık tebliğinin yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir (Dosya No:2007/1447 E). Ancak, Bakanlığın itirazı üzerine, Danıştay İdari Davalar Genel Kurulu, Yürütmenin durdurulması kararını iptal etmiştir (Dosya No: 2007/ 521 K).

Yani, balık çiftliklerinin açık denize taşınmaları ile ilgili, Çevre Yasası hükümlerinin ve Bakanlık Tebliğinin uygulanmasının önünde engel kalmamıştır.

Türkiye'de balık çiftlikleri ve neden oldukları görüntü ve deniz kirliliği, 2000'li yılların başından itibaren tartışılmaya başlanmıştır. Bugün Muğla, İzmir, Antalya, Ordu, Trabzon, İstanbul, Edirne, Mersin, Rize, Hatay, Balıkesir ve Çanakkale olmak üzere, 13 ilde toplam 350'ye yakın balık çiftliği bulunmaktadır. Bunların % 51'i Muğla'da %30'u ise İzmir'dedir. Ve % 87'si Yasanın ve Tebliğin aradığı koşullara aykırı olarak, kapalı koy ve körfezlerde, arkeolojik ve doğal SİT alanlarında ve kıyıya çok yakın konuşlanmışlardır. Öyle ki, hemen bütün koylarımız ve körfezlerimiz, balık çiftliklerinin işgal altındadır.

Balık çiftliklerinde kullanılan aşırı kimyasal maddeler içeren yemlerin, yosun miktarını artırdığı, sudaki oksijen oranını azalttığı bilinmektedir. Bir ton balık üretimi sırasında 110 kg Azot, 12 kg. Fosfat ve 450 kg. Karbon denizlere karışmaktadır. Bu da deniz çayırlarını tahrip etmekte, ekosistemi bozmakta ve suyun kalitesini düşürmektedir. Keza Orkinos Balığı Besi Çiftliklerinde, 1000 ton kapasiteli bir çiftlikte, 20.000 nüfuslu bir kentin kanalizasyon artıklarına eşit miktarda atığın denize bırakıldığı tespitlidir.

Halbuki balık çiftliklerinin, yer seçimi ve işletimi en uygun standartlar göz önüne alınarak, çevre ve deniz ekosistemine ve turizme zarar vermeden, en uygun şekilde yapılarak, ülke ekonomisine katkıda bulunmaları esastır. Aksi kabul edilemez. Zira tersi durumlarda hem çevre sorunları ve hem de ciddi ekonomik kayıplar ortaya çıkmaktadır. Nitekim geçtiğimiz günlerde Muğla'da , uzun süreden beri ve kıyıya çok yakın konuşlanmış olan balık çiftliklerinde, yüz binlerce Çipura balığı, oksijen yetersizliğinden telef olmuştur. Bu ekonomik kayıp dahi balık çiftliklerinin denizlerde yarattığı kirliliği ve denizin ekosisteminde neden olduğu tahribatı göstermektedir. Ayrıca bazı turizm şirketleri, balık çiftliklerinin neden olduğu görüntü ve aşırı deniz kirliliği yüzünden rezervasyonlarını iptal etmiştir.

Üzülerek belirtmek gerekir ki, Çevre ve Orman Bakanlığı balık çiftlikleri konusunda samimi davranmamaktadır. Yasaya aykırı olarak konuşlanmış olan balık çiftliklerinin, bulundukları yerlerden açık denize taşınmalarında kararlı davranmamakta, ayak sürümektedir. Hatta, yasa yürürlüğe girdikten sonra bile, örneğin İzmir'de yasaklanmış olan alanlarda üç adet balık çiftliği kurulmasına olumlu ÇED kararı vermiş olması, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın soruna bakışını göstermektedir. Bakanlığın bu ikircikli tutumu yüzünden, bugün itibarile 20 aydan beri yürürlükte olan yasa, bu sektörde uygulanamamakta, dolayısıyla Devletin otoritesi sarsılmaktadır. Ekonomik gücü yüksek olan sektörün, etkili lobi faaliyetlerinin buna sebep olduğu iddiaları yoğunur.

Sonuç olarak, deniz dibi ve yüzeyinde aşırı kirliliğe neden olan ve denizin ekosistemini bozan ayrıca görüntü kirliliği de yaratan ve böylece iç ve dış turizme ağır darbe vuran balık çiftliklerinin yarattığı sorunlarla, yürürlükteki 5194 sayılı Çevre Yasasının bu sorunlarla ilgili hükümlerinin uygulanmamasının nedenlerinin tespiti için Anayasanın 98. ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması Açılmasını arz ederim.

1. Ahmet ERSİN-İzmir
2. Halil ÜNLÜTEPE-Afyonkarahisar
3. Ali İhsan KÖKTÜRK-Zonguldak
4. İsa GÖK-Mersin
5. Çetin SOYSAL-İstanbul
6. Mehmet Ali ÖZPOLAT-İstanbul
7. Mevlüt COŞKUNER-Isparta
8. Atila EMEK-Antalya
9. Gürol ERGİN-Muğla
10. Fatma Nur SERTER-İstanbul
11. Tekin BİNGÖL-Ankara
12. Faik ÖZTRAK-Tekirdağ
13. Fevzi TOPUZ-Muğla
14. Orhan Ziya DİREN-Tokat
15. Ali ARSLAN-Muğla
16. Vahap SEÇER-Mersin
17. Muharrem İNCE-Yalova
18. Muhammet Rıza YALÇINKAYA-Bartın
19. Abdülaziz YAZAR-Hatay
20. Bülent BARATALI-İzmir
21. Birgen KELEŞ-İstanbul
22. Ferit Mevlüt ASLANOĞLU-Malatya
23. Erol TINASTEPE-Erzincan